BLINDER, ODA (pseud. van YOLANDA CORSEN) Amigoe weekbijlage ñapa 31 juli 1981

'Verzamelde Stilte' ademt verstilde passie

Oda Blinders verzamelde gedichten

OVER DE CURACAOSE dichteres Oda Blinder, het pseudoniem werd haar door Chris Engels gegeven, is in de loop van de jaren reeds heel wat geschreven, ondanks het vrij geringe primaire oeuvre. Ze debuteerde in november 1944 in het tijdschrift De Stoep met een drietal gedichten en bleef tot aan het laatste nummer van dit tijdschrift, in mei 1951, bijdragen leveren. In totaal ruim twintig. Later verscheen een bloemlezing hieruit in de Antilliaanse Cahiers onder de titel "Een handvol leegten". In deze bloemlezing is ook de serie 'Brieven van een Curacaose blinde' opgenomen, die evenwel niet eerder in De Stoep verscheen. Chris Engels maakte de keuze voor het werk uit zijn tijdschrift, zodat hij voor de plaatsing ervan verantwoordelijk was; Cola Debrot bedacht de zeer karakteriserende titel. In 1961 publiceerde Oda een drietal gedichten in Simadan en ook aan het tijdschrift Watapana droeg ze later enkele Engelse en Spaanse gedichten bij. Al haar overige werk is in het Nederlands.

In 1968 verscheen ter gelegenheid van haar vijftigste verjaardag en gefinancierd door haar zusters en zwagers, Brieven van een Curacaose blinde en andere en andere gedichten bij uitgeverij Winants in Heerlen, dat met ruim zestig gedichten een flinke uitbreiding van haar publicaties betekende. De keuze voor deze bundel werd opnieuw verzorgd door Chris Engels; de omslag en illustraties waren van Charles Eyck. Tot slot verscheen in 1973 bij Flamboyant/P posthuum een twaalftal gedichten in de plaquette Incognito.

Dat is in het kort het tot nu toe bekende werk van haar, de dichteres die haar werk als er weer een paar gedichtjes geschreven waren, bij Chris

eens weer dat een tijdschrift onder leiding van een enthousiaste redacteur een belangrijke literaire katalisator kan zijn. Chris Engels was het ook die bij Meulenhoff de onlangs verschenen verzamelde gedichten van Oda Blinder onder de door hem gekozen titel VERZAMELDE STILTE wist te bezorgen.

NOODZAAK

Reeds in 1959 schreef Frank Martinus Arion over het werk van Oda Blinder in de **Antilliaanse Cahiers**, onder de titel: 'Twee Antilliaanse dichteressen: Oda Blinder en Alette Beaujon', in welk artikel hij onder meer zei: "Oda Blinder dicht uit een noodzaak, groter dan roeping; poezie is voor haar minder kunstuiting, het schrijven van poezie geen kunstbeoefening, maar vervanging van een groot levensgemis. De geliefde - de onvindbare geliefde wel te verstaan – is het hoofdthema van al haar gedichten..... Zij dicht om haar geliefde te vergeten of om deze geliefde heel dichtbij te brengen...." En een eindje verder spreekt hij over "...deze mystieke verhouding tot een denkbeeldige geliefde....".

THEMATIEK

Op deze thematiek van de geliefde komen Kees Smit en Pim Heuvel later in **Autonoom** terug: "Ze staat bekend als een dichteres die treurt om de geliefde die nooit in haar leven verschijnt, maar dat is niet helemaal juist. In haar eerste gedichten (1944) schrijft ze over een kortstondige liefdesverhouding waaraan een 'wreed eind gemaakt is. In traditionele taal en mooi rijmend, zegt ze:

De uren van ons samen-zijn
vol blij geluk en vreemde pijn,
ze zullen nimmer keren.
't Geluk dat van mij henen ging
leeft slechts in mijn herinnering
waarop mijn hart moet teren."

VOORBIJ

In onschuld heb ik U bemind
en ongekunsteld als een kind
mijn liefde U gegeven.
De uren met U doorgebracht
heb ik in eenzaamheid herdacht
en weder doen herleven.

Uw hoofd heeft op mijn hart gerust.
Uw ogen heb ik zacht gekust,
stil lag ik in Uw armen.
Nóg voel ik Uw aanwezigheid,
de warmte van Uw hartelijkheid
mijn koud gemoed verwarmen.

De uren van ons samen-zijn
vol blij geluk en vreemde pijn,
ze zullen nimmer keren.
't Geluk dat van mij heenen ging
leeft slechts in mijn herinnering
waarop mijn hart moet teren.

(De Stoep, november 1944)

Dit lange citaat brengt me op het eerste probleem waarvoor de lezer van **Verzamelde stilte** komt te staan. Deze verzamelbundel met ruim 120 gedichten en twee prozastukken betekent een enorme uitbreiding, bijna een verdubbeling, van het tot nu toe gepubliceerde, maar toch heb ik de hierboven geciteerde strofe van het gedicht 'Voorbij' nergens kunnen vinden. Ook het korte gedicht 'Intermezzo', dat eveneens in november 1944, haar debuut! , verscheen in **De Stoep**, vond ik niet. Hetzelfde geldt voor 'Ontgoochelend' in **De Stoep** van januari 1948, zes gedichten in hetzelfde tijdschrift van september 1950 en 'Eiland-impressie' uit **Simadan**, nummer drie (1961). Chris Engels was verantwoordelijk voor de samenstelling van de bundel en uit een brief weet ik hoezeer hij erop gebrand was ALLES van Oda op te nemen, zodat ik veronderstel dat hij ze niet bewust heeft weggelaten, maar ze over het hoofd gezien moet hebben, ook al omdat hij in de 'verantwoording' achter in de bundel schrijft: "Het werk, dat in dit boek is bijeengebracht, zou door de dichteres vermoedelijk op sommige punten zijn veranderd of zelfs teruggetrokken van publikatie, indien zij zelf deze uitgave had kunnen begeleiden. Wij meenden dat een integrale publikatie toch het meest verantwoord is, ook al zijn sommige teksten kennelijk als eerste aanzetten en notities bedoeld."

blinde en andere gedichten in het tijdschrift **Watapana**, in welk artikel hij natuurlijk over het motief van de geliefde schreef: „In deze vier brieven schrift de Curaçaose blinde over het samenzijn met hem aan wie ze de brieven schrijft, haar geliefde." Wie de 'Brieven' opslaat kan door de typografische presentatie niet anders dan tot VIER brieven concluderen. Dat brengt me op het tweede probleem in verband met **Verzamelde Stilte**, want hier blijken de vier brieven er plotseling twaalf geworden te zijn! De elf strofen van de oorspronkelijke brieven zijn nu allemaal apart geplaatst, daarnaast komt een extra, twaalfde gedicht voor, en elke 'brief' gaat nu vergezeld van een aanduiding van een van de twaalf maanden. Was daarom het twaalfde gedicht noodzakelijk?

WIJZIGINGEN

Terwijl Chris Engels, zoals gezegd, de editie van 1968 verzorgde en nu wéér de verzameluitgave, zijn er dus

opvallende wijzigingen! Ook in de afdeling 'Ponnie en Paard', een serie gedichten naar aanleiding van een schilderijententoonstelling van Engels, zijn veranderingen aangebracht: de volgorde van de gedichten is gewijzigd, soms zijn er kleine woordwijzigingen, en veranderingen in de versindeling komen vrij vaak voor. In 'Een handvol leegten' en 'Incognito', twee andere afdelingen in de verzamelbundel waar de gedichten uit de vroegere bloemlezing en plaquette zijn afgedrukt, vinden we dit soort veranderingen eveneens. Waarom is Chris Engels in al deze gevallen van de eerdere, ook door hem bezorgde uitgaven afgeweken?

RAADSELS

In de 'Verantwoording en toelichtingen' achterin Verzamelde Stilte zegt hij dat "kennelijke type-fouten" hersteld zijn en de spelling werd geconformeerd,' terwijl ook leestekens werden aangebracht "waar die voor het goed begrip noodzakelijk waren." Dat laatste is al een heel gevaarlijke bezigheid omdat het interpratiemogelijkheden kan verdoezelen. Verder schrijft hij nog: "In de gevallen waarin een verschil bestaat tussen de teksten en de cesuren van de manuscripten en die van de gepubliceerde gedichten, is het manuscript gevolgd." Dat wil ik graag op zijn gezag geloven, maar waarom, vraag ik me af, is dat dan vroeger niet gebeurd? Waarom week Engels toen af en heeft hij toen veranderingen aangebracht?

Of heeft Oda zelf na de Brieven-uitgave nog wijzigingen in haar werk aangebracht? Maar dat lost de andere indeling bij het posthume Incognito natuurlijk niet op. Ik had graag een uitvoeriger verantwoording gehad, juist omdat over de wijzigingen in de volgorde van de gedichten helemaal niet gesproken wordt. Is dit wat nu gepresenteerd wordt de volgorde in het manuscript? Waarom werd die dan vroeger niet aangehouden, ten tweede male!!? Zo zet deze uitgave ons voor raadsels, die alleen door het manuscript zelf nog opgelost kunnen worden.

INTERMEZZO

Zwartbewolkte nachten,
dreigende onweersmachten,
bliksemstralen hel.

Passievolle uren
die maar heel kort duren:
's levenstussenspel

(De Stoep, november 1944)

TWAALF JAAR geleden, op 30 juli 1969, overleed de bekende Curacaose dichteres Oda Blinder, pseudoniem van Yolanda Corsen. Onlangs verschenen haar verzamelde gedichten onder de titel VERZAMELDE STILTE.

Het stemt weemoedig dat degene die verantwoordelijk is voor deze posthume bundel en er enorm veel werk voor verzette om deze uitgegeven te krijgen, dokter Chris Engels, zelf de verschijning ervan niet meer heeft mogen beleven.

Maar waar de mens heengaat, blijft de dichter zolang er lezers zijn.
Met Oda Blinders werk is de verzamelde poezie van alle drie belangrijke Antilliaanse talenten die De Stoep heeft voortgebracht weer bereikbaar geworden.
Tip Marugg: AFSCHUW VAN LICHT en de VERZAMELDE GEDICHTEN van Charles Corsen, de broer van Oda, zijn reeds eerder bij de Flamboyant/P gepubliceerd.

VERZAMELDE STILTE is een keurig gebonden uitgave van Meulenhoff te Amsterdam. De STICUSA gaf financiele steun, zodat de bundel niet meer dan HF. 29,50 kost, wat bij de huidige koers ongeveer NAF. 21,- is. De plaatselijke boekhandel vraagt er NAF. 33,90 voor.

Deze twee problemen: de omissies en de varianten, noodzaken helaas tot een vooralsnog zeer voorzichtige hantering van **Verzamelde Stilte**, dat mijns inziens dan ook nog niet als de definitieve uitgave van Oda Blinders poëtisch ouevre beschouwd mag worden.

UITBREIDING

Behalve reprise is Verzamelde Stilte ook een belangrijke uitbreiding van Oda's werk. Het niet eerder gepubliceerde bestaat uit de prozagedichten 'Wazig landschap' en het langere 'Sayonara', en de poeziecycli 'Passie', 'De wonden der zwarte Madonna' en 'Bergaf'. In hoeverre wijzigen deze het alom bekende beeld zoals dat door Frank Martinus in 1959 gevormd en daarna met vrijwel volledige eensgezindheid gevolgd is? Ook in dit 'nieuwe werk' is Oda Blinder steeds weer bezig met het thema van de geliefde en haar verlangen dat heen en weer geslingerd wordt tussen de polen gehoorte en dood, bloei en bederf, nadering en verwijdering, lust en angst, dag en nacht, overgave en trots, bevrediging en ontgoocheling, enz., enz. De uitbreiding in **Verzamelde Stilte** versterkt het bestaande beeld en bekrachtigt de visie op Oda Blinder die zovelen reeds verwoordden. Ook hier blijkt ze de monomane dichteres van wie alle gedichten cirkelen om dezelfde pool.

STILTE

Chris Engels schreef over haar in zijn **Brieven aan een koerantier** (1977): "Stilte was het om Yolanda....maar binnen in haar brandde het. Ik zou zo graag haar stilte willen benaderen. Maar wil men de stilte behoeden, dan moet men zwijgen. Het zwijgen is de dood, en de dood het zwijgen, maar de stilte in Yolanda had helemaal niets doods!" Wie achter de titel **Verzamelde Stilte** een verstilde, wereldafgetrokken, dromerige, etherische poezie vermoedt, komt bij lezing bedrogen uit. Oda Blinders poezie is fel, hartstochtelijk, vol van passie en liefdesverlangen, wat in haar maatschappelijke positie nooit geaccepteerd zou worden, kwam het aan de dag, en dat dan ook niet bevredigd kon worden en daarom moest eindigen in de ontgoochelde stilte van het verlies, het menselijk onvermogen.

WIM RUTGERS

Verspreid over deze pagina een aantal ongebundelde gedichten van Oda Blinder.

Oda Blinder: Verzamelde Stilte
Meulenhoff 1981

Waar vindt de dood
een rijker leven
dan in dit gekist bestaan
dat onwennig
zich vergrijpt aan
mijn levensloos geweten?

(De Stoep, september 1950)

Want ik ben
een toeval
van Uw tijd
en zal
de eeuwigheid
versmaden
om slechts
een ongeschreid
moment
van uw
bizarre daden.

(De Stoep, september 1950)

Ontkleed
mijn leed,
de naaktheid ervan zal blozen
onder de schaamteloze
greep van uw blik.

(De Stoep, september 1950)

Ik heb de nacht
met U gedeeld
de slapeloosheid van uw macht
gebonden
we konden
trillen op mijn ritmisch hart
dat hard
het kloppen ons ingebeeld
vermoordde
wacht nu
de nacht
zal sluimeren.
in brandende accoorden.

(De Stoep, september 1950)

Ik vroeg om branding
voor de golfslag van uw hart
zocht redding
in een incognito omarming
maar vond slechts resten
van een verdronken nood
op uw gebarsten lippen
die mijn dagdromen
half ontsloot.

(De Stoep, september 1950)

Het kwam
verbasterd
en verminkt
van zinnen
ontnam
me de lust
om verder
te beminnen
wat ongewroken
eens was
blijven hangen
aan dit
ontstemd verlangen
(De Stoep, september 1950)

ONTGOOCHELD

Belust op klare klankgebeden
ligt de nanacht voor het oog
van al wat leeft. Hoog tast de hand
naar duistere mogelijkheden....

Waar uit het eeuwig nachtrefrein
de dromen ruw ontwaken
om schaamteloos plaats te maken
voor het kind en moeder zijn.

(De Stoep, januari 1948)

EILAND-IMPRESSIE
Hier is het eiland gaaf
hier rijpen trossen
kussen
tussen
het blinkend gebit
van een
nieuwe maan
hier vlijt
een jonge flamboyant
zich
tegen heuvelborsten
die eeuwig dorsten
naar een wolk.

(Simadan, 1961)